

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA

Bd. Regele Ferdinand No. 5.
(Tipografia L. O. V. R. O. V. & Co.)

A R A D.

Redacția din ORADEA:
Strada Academiei No. 8.Redacția pentru Banat: TIMIȘOARA,
Hotel „Ferdinand” camerele Nr. 21 și 22.

DIRECTOR:

CONST. I. ȘTEFĂNESCU

Apare zilnic la orele 3 după amiază

Note zilnice

Un nou conflict germano-maghiar la Arad

Am relatat la timpul său, că germanii din Arad au comisăp-tămăniile trecute un gest de răsvrătire față de iredentiștii unguri opoziți la biserica minorită, cari ar vrea să-i știe și pe mai departe în sfera de influență a pan-maghiarizmului.

Deoarece dintre cei 7000 de germani din Arad zdrobitoarea majoritate sunt romano-catolici, credincioșii de naționalitate germană ai bisericii catolice s'au adresat ordinului minorităților — care se substituie în chip iredentist parohiei catolice — cerându-i preoți cari să predice nemțește și să predea elevilor religia nemțește.

Cererea li-a fost refuzată. Iar episcopul Pacha, căruia i s'a trimis un memoriu arătându-i-se că îndrăzneala pan-maghiarilor merge până acolo, încât se predă religia pe ungurește până și elevilor germani dela școlile secundare românești, s'a eschivat, spunând că nu-i trebuie buclucuri.

Acum, dupăcum ne anunță pe o pagină întreagă de gazeta francmasonii evrei dela „Erdélyi Hirlap”, deveniți cei mai înverșunați apărători ai ordinului minorităților și ai sucursalelor acestuia, a izbucnit între ungurii și germanii din Arad un nou conflict. Anume: în legătură cu gimnaziul mănăstiresc de fete, căruia i s'a anexat astă toamnă o clasă divizionară germană pe lângă clasele întâia A și B, clase ungurești, ca de altfel întreg gimnaziul.

Germanii, adică, ar vrea să germanizeze și clasa întâia B, și în plus să adauge la școala primară germană ce-o au pe lângă acest gimnaziu mănăstiresc, un curs complementar pentru cei de ani 12—15.

Postulatul acesta al germanilor e prezintă de iredentiștii francmasonii dela „Erdélyi Hirlap” ca o lovitură de săcure la rădăcina pomului milenar unguresc, — expressis verbis. Ca și cum adevărat — veniți în Arad în urma germanilor — ar fi mile-nari în acest oraș, și ca și cum centrul Aradului nu s'ar fi născut niciodată oraș nemțesc, și nu și-ar fi avut primăria sa oficială nemțească decenii de ară-nul, într-o vreme când singura urmă de unguri în Arad era așa zisa Magyar utca, strada ungu-ilor!

Dar iredentiștii dela ziarul lui Lima și Major Bela mai comit în fals: Ei numesc gimnaziul călugăresc școală de drept ungurească, deoarece a fost exclusiv ungurească dela înființare până astă toamnă, când i s'a anexat o clasă germană și o școală primară germană. A fost însă un-urească nu de drept ci prin abuz — așa cum numai prin abuz — sunt ungurești toate școlile călugărești dela noi, atâta vreme cât nu există pe lume ordine călugărești maghiare ci numai in-ternationale uzurpate. Ordinul călugăresc a căreia e școala, nu

e maghiar. Populația catolică a Aradului, pe seama căreia e sus-ținută școala, nu e decât în par-te maghiară. Deci a-i obliga pe nemaghiarii catolici din Arad să-și trimită fiicele la școli un-gurești, iar pe cei ungurizați cari au început să și revină la națio-nalitatea părinților lor, să și a-runce fiicele victime pan-maghiar-ismului, e mai mult decât abuz, e curată blestemăție, atâta vreme cât țara unde se petrece aceasta nu se cheamă Ungaria. În plus: școala nu-i numai călugărească. O susține și populația, prin birul ce-l dă comunității catolice. A i pretinde deci populației catolice nemaghiare să susțină o școală de pan-maghiarism pe seama propriilor sale odrasle ne-maghiare, e o îndrăzneală de care numai un cap unguresc poate fi capabil. Și numai un cap ungu-resc își poate inchipui că Româ-nia trebuie nu numai să tolereze ci încă să și dea și concursul la asemenea blestemăție, căci doar e știut că birul bisericesc se in-casează cu ajutorul fisei dela acei ce nu îl dau cu treabă bună.

Astfel stând lucrurile, conflic-tul ce s'a declarat între germanii și ungurii din Arad ne privește și pe noi direct. Și prin faptul că statul român nu poate tolera să se continue pe teritoriul lui proselitismul dictat dela Buda-pesta, cât și prin celalalt fapt, că autoritățile bisericești maghiare recurg la sprijinul fisei româ-nesc ca să incaseze dela coreli-gionarii nemaghiari biruri reli-gioase, pe cari apoi le destinea-ză pan-maghiarismului, în dauna contribuabililor nemaghiari și în dauna statului.

O catastrofă evitată

Astă noapte, la trenul Orient expres, după ce a trecut de Arad spre București, s'a de-fectat roata unui vagon. De-fectul nu s'a observat decât dincolo de Deva, într-o gară secundară unde a trebuit să se oprească trenul.

În momentul frânării, roa-ta defectată s'a desprins dela osie, provocând deraierea a două vagoane, fără a face victime de persoane viteza trenului fiind redusă pentru oprire.

Orient-expresul și-a conti-nuat apoi drumul cu o în-târziere de aproape patru oare.

Dacă personalul trenului n'ar fi observat defectul, am fi înregistrat cea mai mare catastrofă de cale ferată în țara noastră.

Noul buget al Aradului

Comisia interimară a al-cătuit noul buget al muni-cipalului, care ar urma să intre în vigoare la 1 Aprilie.

Noul buget e un buget de mizerie: de 62 milioane, re-dus prin urmare cu circa 100 de milioane față de bu-getele de acum câțiva ani. În plus: conține o seamă de capitole infructuoase, des-tinate acoperirii unor da-torii mai vechi, de mai multe milioane. Bugetul adevărat se cifrează deci la vreo 50 de milioane, sumă cu totul insuficientă pen-tru lucrările de absolută necesitate ce se reclamă pentru prosperarea orașu-lui și în primul rând pen-tru îmbunătățirea situației

cartierelor periferice, a car-tierelor românești, pentru cari în 15 ani dela desrobi-rea Aradului nu s'a făcut aproape nimic.

Vom reveni cu alt prilej asupra amănuntelor buge-tului nou. Deocamdată ți-nem să subliniem atât: că nu ne putem aștepta nici în anul bugetar ce vine la nicio atenție deosebită față de părțile românești igno-rate ale orașului.

E regretabil acest lucru, și nu e justificat.

Comisia interimară are dreptate să spună că trăim vremuri de criză cumplită, că încasările sale merg prost de tot, deci nu putea face un buget mai mare.

Adevărul e însă, că nu se putea face un buget mai mare după criteriile de pâ-nă acum ale bugetelor mu-nicipale, cari trebuiau însă abandonate.

Dacă cetățenii cari gem sub greul crizei economice nu mai pot suporta bugete de peste o sută de milioa-ne, le pot suporta însă alții, chibăritii orașului, cari s'au eschivat și dela datoria ce-o aveau față de cartierele distruse de inundații. Tre-buia deci să se adopte pro-porționalitatea impunerii, care a lipsit până acum me-reu dintre criteriile după cari s'au făcut bugetele pri-măriei.

Procesul Gărzii de Fier

— Cazul asasinării lui Sterie Ciometti. — Cei trei asasini ai lui I. G. Duca nu recunosc nicio complicitate la asasinatul dela Sinaia. — De-clarațiile căpitanului Gărzii de Fier, Corneliu Codreanu și ale generalului Cantacuzino —

După citirea rechizitorului, prin care sunt scoși de sub ur-mărire profesorii universitari Nae Ionescu, directorul ziaru-lui „Cuvântul” și Dragoș Pro-topopescu, redactor la „Calen-darul”, dimpreună cu fratele căpitanului Gărzii de fier, Ho-reu Codreanu, apărătorul Va-siliiu-Cluj a ridicat un inci-dent în legătură cu lipsa din dosarul procesului a unei piese importante: actul de deces și de autopsie al lui Sterie Ciometti, legionarul despre a cărui asasinare s'a vorbit în parla-ment acum două săptămâni.

Fără aceste acte — a spus apărătorul — Sterie Ciometti

nu poate fi scos de sub urmă-rire. Singura mențiune că e decedat, nu e suficientă, căci Sterie Ciometti a dispărut în împrejurările în cari a dispărut, și când actele despre dispariția lui au dispărut deasemenea în chip bizar.

Se iscă apoi o controversă între apărăre și comisarul re-gal pe chestiunea: când se pot ridica incidentele de incompe-tență.

Consiliul se retrage ca să delibereze, și decide că inci-dentele de incompetență să se poată ridica chiar în cursul desbaterilor de fond.

plecând la Făgăraș ca să-și pună candidatura. Ultima oară l-a văzut pe Codreanu la 20 Noembrie, când a plecat la Fă-găraș. Acolo, apoi, în comuna Vad, întâmplându-se o buscu-ladă între legionari și jandar-mii de acolo, a fost înjunghiat primarul comunit. Impreună cu 14 legionari. Constantinescu a fost condamnat la 15 zile închisoare. A urmat dizolvarea Gărzii.

Asasinatul — spune acu-zatul — a fost conceput în închisoarea Făgăraș.

A venit în București după ce a ieșit din închisoare, și s'a dus la Caranica, propunându-i să săvârșească atentatul im-preună. Au încercat să asasi-neze pe I. G. Duca pe când ieșea dela președinția consiliu-lui de miniștri. Dar n'au reușit. A apelat și la Belimace, ur-mând ca până la 1 Ianuarie să săvârșească atentatul. Dacă nu reușeau până la acea dată, trebuiau să se sinucidă.

D. g. ral Contandache: De ce ați luat și pe al treilea?

— Pentru mai multă sigu-ranță ca planul să nu dea greș. Mai departe, acuzatul a po-vestit împrejurările cunoscute ale asasinatului, arătând că la sosirea lui I. G. Duca la Sina-ia n'au tras în el, fiindcă era cu d. Dinu Brătianu, de aceea au așteptat până la inapoierea lui în gară, când l-au răpus.

Declară că nu regretă asa-sinatul, își ia singur răspun-derea și cere să fie condam-nat.

Știa generalul Canta-cuzino de planul asa-sinatului?

Ședința se suspendă, apoi la redeschidere d. comisar regal special gen. Petrovicescu pune

(Continuare în pag. II-a)

Ce declară cei trei autori ai asasi-natului dela Sinaia

S'au audiat apoi cei trei autori ai asasinatului dela Sinaia: N. Constantinescu, Do-ru Belimace și Ion Caranica.

Declarațiile lui N. Con-stantinescu

D. general Ignat, președinte: — Ai auzit ordonanța definitivă, ce ai de spus?

— D le președinte, țin să fac dela început o declarație, că ac-tul săvârșit cade numai asupra mea și a celorlalți doi tovarăși. Ceilalți acuzați n'au nici un a-mestec în atentat.

Acuzatul povestește cum a in-trat în Garda de fier, fiind atras de ideile ei cu prilejul unui con-gres studentesc. La 1932 și-a pus candidatura la Cetatea Al-bă. A fost funcționar la soc. tramvaelor din București. În or-ganizație a activat mult, partici-pând la toate manifestările Găr-zii de fier. A mai avut două procese: unul la Arad, în ur-ma incidentului dela Cheri, și altul la Alba-Iulia, fiind achi-

tat în ambele rânduri. La R. Să-rat a fost arestat împreună cu alți legionari pentru că voiau să construiască un dig la Vișani în contra inundațiilor.

Povestește cum au început lu-crările casei legionarilor dela Bucureștii Noi, pentru care s'au făcut donații.

D. g. ral Costandache: De un-de aveai fonduri pentru propa-gandă și automobile, înainte de a primi donații?

— Cu automobilul mergeam rar. Mergeam mai mult pe jos.

— Dar terenul pe care ați construit casa a fost donat?

— Știu că era al căpitanului Codreanu.

Ignat: — Ce slujbă aveai la tramvae?

— Eram contabil.

Idea asasinatului a con-cepul-o singur, în închi-soarea dela Făgăraș

Acuzatul povestește că în preajma campaniei electorale și-a dat demisia dela tramvae,

Specialitățile noastre de ghețe

Intrec în calitate și execuție orice alte fabricate.
Faceți o cumpăratură de probă la

STAR

ACONIU

Palatul Minorităților
Str. Brătianu No. 2

Procesul Gărzii de Fier

(Urmare din pagina I-a).

o serie de întrebări acuzatului N. Constantinescu.

— Când l-ai cunoscut pe generalul Cantacuzino?

Acuzatul: La 19 Decembrie. — Înainte de această dată nu ați mai avut nici o legătură?

— O convorbire telefonică dela Făgăraș, cu privire la candidaturile noastre în alegeri.

— Înapoiat dela Făgăraș în București, pe cine ai vizitat întâi?

— Pe Caranica.

La repetatele întrebări ce i se pun, arată că s-au dus apoi la generalul Cantacuzino, unde a luat cunoștință de situația „Gărzii”.

— Convorbirea cu generalul cine a început-o?

— Eu m'am prezentat, deoarece nu mă cunoștea și am cerut relații asupra căpitanului. — N'ăți precizat însă hotărârea?

— Nu, căci era o persoană nouă pentru mine.

— Dela Făgăraș, ai plecat cu ideea de a omorî?

— Precis.

— Ideea aceasta n'ai lăsat-o să se întrevadă în convorbirea ce ai avut-o cu generalul Cantacuzino?

— Nu.

D. gen. Petrovicescu, comisar regal special: S'a stabilit deci, că în afară de Belimace

și Caranica s'a luat contact și cu gen. Cantacuzino. Cu Corneliu Zelea Codreanu ați luat contact? Aduceți-vă bine aminte.

— E un fapt prea important ca să nu mi-l aduc aminte.

— Ce v'a răspuns generalul Cantacuzino când v'a văzut pornirea?

— Ni a arătat că s'au făcut anumite demersuri.

— Tagăduiți orice contact cu Corneliu Zelea Codreanu înainte de atentat?

— În mod categoric.

— Care era uniformă „Gărzii de fier”?

— Cămașe verde, pantaloni negri.

— Dar armament?

— Ia nici un caz nu aveam.

— Dar d-ta de unde aveai revolverul?

— Il aveam din timpul campaniei electorale din 1932, dela Cetatea Albă.

— Dar cartușele?

— Mi le am procurat dela magazinul Klinger, din str. Academiei.

D. președinte gen. Ignat: Apărarea ce are de spus?

D. Radu Budișteanu: Ne rezervăm dreptul să vorbim la urmă.

Interogatoriul lui Doru Belimace

Acuzatul arată că s'a înrolat în „Garda de fier” în 1929, după

terminarea liceului, deoarece în această organizație vedea concentrate toate punctele naționalismului.

La 11 Decembrie a. trecut a venit la București, dela Cluj, unde fusese în campanie electorală.

La 26 Decembrie a primit vizita lui Constantinescu. Dela primele cuvinte a fost de acord cu el.

Acuzatul arată împrejurările în cari au comis atentatul.

D. comisar regal gen. Petrovicescu îi pune o serie de întrebări asupra întrevederii cu N. Constantinescu.

Acuzatul răspunde că acesta i-a expus starea lui sufletească, care era identică cu a sa.

Interogatoriul lui I. Caranica

Acuzatul arată cum s'a înscris în „Garda de fier”. Se ocupă apoi de momentele cari au precedat atentatul dela Srnaia, declarând că nu regretă gestul.

D. gen. Dona întreabă pe acuzat dacă erau și alți oameni politici vizați.

Acuz.: N'am auzit nimic. Mai mult, nici chiar de Duca n'am auzit nimic în afară de noi trei.

D. g-ral Petrovicescu: Pe Corneliu Codreanu l-ai vizitat?

Acuz.: L'am văzut înainte de a pleca la Bazargic.

neficiul unui bal, dat la Focșani. Am fost acuzați că am luat bani dela Moscova, apoi că am luat dela Mussolini și în urmă dela Hitler.

S'a încercat să fim amestecați între falsificatorii de monedă dela Sibiu. Inscenarea a dat greș. Noi ne-am sporit fondurile și cu diurnele noastre de parlamentari din care dădeam 22 de mii lei pentru organizație. Noi trăiam cu 8000 lei pe lună.

Marșul în Basarabia

În 1929 a fost o mișcare comunistă în Basarabia. Am făcut un apel către tineretul din toate partidele de a începe o acțiune de contrapropagandă. Am vorbit și cu d. Vaida, prim-ministru pe atunci. Am hotărât atunci să fac un marș cu legionarii în Basarabia. Am dat un ordin către legionari, fixând și data marșului. Așa s'a planuit marșul în Basarabia, pentru care sunt acuzat.

S'a întâmplat însă, că „Adevărul” și „Dimineata” să prindă ucel ordin și să înceapă o campanie violentă împotriva noastră.

D. Vaida n'a chemat atunci imediat și mi-a spus, că e nevoit să-mi oprească marșul pe care-l aprobese.

De atunci s'au inscenat mereu comploturi pe cari noi le-am fi pus la cale împotriva siguranței statului.

Atât incidentul cu ing. Bejan și incidentele dela Borsă, cari sunt trecute și în ordonanța definitivă a procesului de azi, judecat de justiție, nu ne pot păta curăția.

Eu și camarazii mei nu avem nicio vină.

Echipa Morții

După redeschiderea ședinței, acuzatul Corneliu Codreanu a continuat vorbind despre „Echipa morții”.

— De ce a fost botezată așa? Vă voi răspunde că așa a crezut să se numească echipa care a plecat la o intrunire dela Reșița. Și-au dat numele acesta arătând că sunt oameni hotărârii definitive. Sunt

echipe cari poartă alte nume, unele comice, ca: „Așteaptă”, „Ce ți pasă...” etc.

Limbaajul oamenilor noștri politici

Corneliu Codreanu a vorbit apoi despre capul de acuzație ce i se face din faptul că a întrebunțat un limbaj drastic.

Am făcut liceiul militar — spune Codreanu — și de aceea am adoptat disciplina și structura sufletească imprimată de educația militară.

Nimeni nu trebuie să judece însă după accesoriile inerente luptei politice.

Trebuie căutate adevărurile adânci.

Eu n'am întrebunțat un limbaj mai violent decât al celorlalți oameni politici.

Eu n'am amenințat cu adunarea dela Alba Iulia.

Eu n'am spus: Batalioane puneți baioneta. Eu n'am spus: Bucureștii-s Sodoma.

Eu n'am spus ca dr. Lupu că vreau să mor pe baricade ridicată pe Calea Victoriei, ca să apăr democrația.

Pornind să cădăm casa dela Bucureștii Noi, am făcut într'un focar al comunismului un culb de românism.

Știm că unei anumite prezențe nu-i convine aceasta. O știm, dar nu ne putem sinchisi de atacurile ei.

Dizolvarea Gărzii de fier

Corneliu Codreanu a vorbit apoi despre evenimentele de astă toamnă.

Am pus candidaturi în 59 de județe. Fieci în toate părțile. Incidente. Eu stăteam în legăritate și alții voiau să mă scoată. La Constanța e împușcat un student. La Iași altul.

Apoi s'a dizolvat „Garda de fier”. Știam că sunt urmărit. Fusesem informat că voi fi omorât. Am plecat. Dar nu fiindcă mi-era frică de moarte.

Am voit să cer audiență M. S. Regelui. Am intervenit la prefectul poliției să obțin aceea audiență.

(Continuare în pag. III-a).

Declarațiile lui Corneliu Zelea Codreanu

Miercuri s'a procedat la interogarea căpitanului Gărzii de Fier, Corneliu Zelea Codreanu, care a declarat următoarele:

— Tinerii române de după război, spre deosebire de cea dinainte de război, i s'a pus o serie de nenumărate probleme foarte grele. Și din punct de vedere social și național.

Tinerimea dinainte de război avea aproape numai un singur ideal: Unirea tuturor Românilor, și în afară de aceasta nu mai era agitată decât în foarte puțină măsură de ideea clasei mijlocii românești, care era pe cale de a intra, încă de pe acea vreme, pe mâna elementelor străine de nația românească.

Imediat după război însă, generației noastre i s'a pus o serie nemărginită de probleme: între altele, o problemă a naționalismului românesc și problema morală a conducătorilor națiunii românești.

La 1922 am fost conducătorul studenției creștine dela Iași și am pus atunci problema aceasta a viitorului nostru.

Pe atunci ni se spunea: „La carte”.

Și ne-am pus la carte și ne-am făcut studiile și aici și în străinătate. Sunt peste 10 mii de tineri a căror tragedie nu pot să v'o descriu.

De aici a pornit această „Gardă de fier” care e adusă în fața dv.

Dacă istoria se va opri la această vreme, va avea de stabilit că mișcarea noastră nu e

a unor șarlatani, așa cum s'a arătat în ordonanța definitivă.

Chestiunea complotului

Resping ideea complotului, în primul rând, pentru că noi nu lucrăm pe plan prezent, ci pe plan de viitor. Complotul presupune categoric dorința de a guverna acum, la care noi nu ne am gândit. Toată opera noastră e o operă de educație și așteptăm ziua de mâine.

Oameni politici cu care am discutat, de ex. d. mareșal Averescu, știu că aceasta era atitudinea noastră. De aceea, în Parlament, noi mai mult am ascultat decât am vorbit.

Resping ideea de complot, în al doilea rând, din credința noastră în biruința fatală a naționalismului. Noi n'avem nevoie de complot și atentat, căci suntem pe linia istoriei și a destinului românesc. Suntem conștienți că și în țara noastră va veni marea victorie a naționalismului.

Scrisorile generalului Cantacuzino

Ideea de complot, din citirea ordonanței definitive, se bazează pe scrisorile generalului Cantacuzino, care este cel mai tânăr legionar. Nu era permis însă a se ajunge la asemenea concluzie, într'o țară în care se cunoaște atitudinea națională a acestui erou.

În scrisorile generalului Cantacuzino s'a putut vedea că el îndemna la o operă constructivă, în o operă pozitivă. Mai mult, s'a gândit chiar la o listă de guvernare.

Nu este posibil deci a se crede în existența unui complot, deoarece dacă într'adevăr am fi avut acest gând, nu am mai fi discutat alte lucruri cari priveau viitorul.

Chestia armamentului Gărzii

O altă problemă este aceea a armamentului. Dacă o organizație politică și-a propus calea violenței, se înțelege că nu poate face această violență cu pumnul. Este posibil să se considere ca violență organizația noastră, care numără peste 200.000 membri, la cari s'au găsit numai trei revolve și vre-o 5 cartușe? Este posibil ca noi să fim considerați organizație armată? Luați și cercetați la partidul liberal, cercetați armele de vânatoare și veți vedea că putem duce un război cu Ungaria numai cu armele lor.

Organizație secretă?

Se vorbește în ordonanța definitivă că suntem o organizație secretă. Dacă suntem îmbrăcați în uniforme, cum putem fi organizație secretă? Noi ne prezentăm în fața dv. cu multe certificate de bună purtare. Aceste certificate sunt date de instanțele de judecată. În toate procesele pe care le-am avut, am fost achitați.

Organizația noastră a luat ființă în 1927, sub denumirea de legiunea „Arhanghelul Mihail”, cu o foaie: „Pământul strămoșesc”.

Fondurile

Camioneta de care s'a făcut caz a fost cumpărată din be-

Al II-lea Volaj Special

Oradea - București

Lei 600 Clasa III-a || Lei 850 Clasa II-a

DUS și INTORS

Plecarea din Oradea: Duminică 15 Aprilie 1934

pe la ora 5,30 dim.

Înapoierea din București: Miercuri 18 Aprilie 1934

pe la ora 21^{1/2}

ORADEA-CLUJ DUS și INTORS

Lei 200 clasa III-a Lei 275 clasa II-a

Plecarea: Duminică 15 Aprilie 1934, ora 5,30 dim.

Înapoierea: Joi 19 Aprilie 1934

Biletele se eliberează numai până

JOI 5 APRILIE 1934, ORA 9 SEARA

La Biroul de Voiaj

Wagons-Lits || Cook

ORADEA, Strada Regele Ferdinand No. 2

Vagon-Restaurant și Vagon-pat cu prețuri excepțional de REDUSE

Rețineți din vreme Camere și pensiune pentru hotelurile din București, la prețurile noastre extrem de ieftine!

Pardesiuri pentru dame

Dela cele mai fine până la cele mai simple, se pot procura cu prețuri uimitor de ieftine la marele magazin de confecțiuni

Menczer

ARAD, Bul. Regina Maria No. 12 lângă Librăria „DIECEZANA“

Procesul Gărzii de Fier

(Urmare din pagina II-a).

Nu s'a putut. Poliția știind că mă aflu la Virgil Ionescu, am plecat de acolo la d. g-ral Cantacuzino, de unde am dat două ordine: Unul prin care spuncam să aștepte toți în liniște și cu încredere în justiția țării, împărțind voturile cum am crezut. Chiar din destinația voturilor mele, se poate vedea ideea de ordine ce mă anima. Al doilea ordin arăta că trec comanda în mâinile d-lui general Cantacuzino, singurul care, după cât credeam, nu putea fi arestat.

Unde a stat ascuns

Au început arestările. Sunt ridicăți de acasă pr. Moța, — pr. Nițu, și alți preoți cari au simpatizat cu mișcarea noastră. Dela generalul Cantacuzino m'am dus la un cumnat al meu la care n'am putut sta însă. M'a dus la o rudă a noastră, d-na Crăciunescu, unde am stat vreo două săptămâni. Declarațiile d-nei Crăciunescu, nu sunt exacte. În instrucție a dominat un spirit de patimă.

Dela d-na Crăciunescu am plecat cu două zile înainte de asasinat. Am trecut prin multe peripeții.

Nu pot spune unde am stat până în ultimul timp.

N'a fost complot

Țin să se reție un adevăr: Nu am dat acestor oameni (Constantinescu, Caramica, Belimace) ordin să facă ce au făcut. Nici cel puțin nu le-am dat sugestia. Această vreau să rețină onoratul consiliu. Fapta lor nu e rezultatul unui complot.

Actul lor a pornit din revolta suferită, față de toate umilințele și suferințele legionarilor.

Aceasta e credința mea.

Scrisorile de amenințare

D. gen. Ignat: Se găsește la dosar un manifest, care vizează patru miniștri. Ce aveți de spus?

D. Corneliu Codreanu: Nu știu de el. Să-l văd.

D. gen. Ignat citește din ordonanța definitivă și apoi d-lui Corneliu Codreanu manifestul, prin care s'a cerut să se aducă căpitanului gărzii de fier la cunoștință toate nedreptățile făcute. Corneliu Codreanu citește manifestul și spune, că nu s'a gândit la ucidere.

Președintele: Ai mai scris o scrisoare în care se află ex-

presia „măine vom trece la violență.“

— Nu mi amintesc, fiindcă n'am avut timp să văd dosarele.

Președintele: Ai mai scris că fostul prim-ministru a fost vândut străinilor.

— Aceasta înseamnă că era sub influența cercurilor străine. Eu am scris aceea scrisoare publicată în „Cuvântul“ și vă rog s'o citiți. Pe baza acelei scrisori nu pot fi acuzat de complot.

Alte întrebări

D. g-ral Constandache: D-ta ai fi primit să fii tovarășul lui Constantinescu?

— N'ași fi primit.

— Ce impresie ai avut când ai aflat de asasinat?

— Îi știam oameni disciplinați. Dar dv. știți că sunt dureri mari cari înfrâng disciplina.

— De ce ai plecat în preajma asasinatului?

— Imprejurările m'au silit să plec dela acea gazdă.

— Dar Constantinescu și ceilalți doi au trecut pela d-ta?

— N'au trecut.

Legăturile cu generalul Cantacuzino

D. general Petrovicescu: Cum ai cunoscut pe d. general Cantacuzino?

— Acum zece ani. Ne-a dat sprijinul în câteva ocazii. Ne-a donat un vagon de ciment pentru un cămin de la Iași.

În timpul campaniei electorale, când se vorbea de dizolvarea Gărzii de fier, a venit d. general Cantacuzino, care mi a spus că dacă noi vom fi desființați, să facă dânsul o organizație cu care să candidăm și noi. A doua zi i-am propus să candideze cap de listă la Satu Mare.

Acuzatele

— Când v'ați mutat dela d. general Cantacuzino în str. Pescari, cu cine ați mers?

— M'am dus cu Nicoleta Nicolescu și Rafailescu.

— Cine v'a vizitat în acea vreme?

— Nimeni. Mă păzeam să vie cineva, căci mă descoperia poliția.

— Dar legăturile prin cine le făceai.

— Prin Constanța Stănculea.

— N'ați spus Constanței Stănculea să vă aducă pe cineva?

— N'am spus.

— Purtați arme.

— Purtam un pistol.

— Ai avut petarde acasă?

— Da, am avut două.

— În timpul cât ai locuit în str. Pescari, ai eșit în oraș?

— Da, am eșit. Am fost să văd pe d. Crainic, dar nu l-am găsit acasă.

D. av. Radu Budișteanu: Cum se face că trei gazde ale lui Corneliu Codreanu sunt arestate, iar d-na Crăciunescu este liberă?

D. g-ral Petrovicescu: D. general Cantacuzino și ing. Virgil Ionescu sunt pe banca acuzării, dar nu pentru faptul că au fost gazde.

D. Radu Budișteanu: Dar col. Zăvoianu este arestat pentru acest fapt.

D. col. Hotineanu spune, că femeia Crăciunescu nu putea fi urmărită, deoarece ea a găzduit pe Codreanu înainte de asasinat.

Declarațiile generalului Zizi Cantacuzino

În ședința de Miercuri după amiază a fost interogată generalul Gheorghe Cantacuzino-Grănicerul.

Acuzatul a declarat că a intrat în Garda de Fier pentru că s'a scârbit de toate partidele politice și pentru că programul Gărzii e identic întru toate cu părerile sale personale.

Întrebat despre scrisoarea în care a spus că trebuie înlăturat guvernul, declară că a înțeles o înlăturare prin manifestarea voinței naționale a poporului și cu consimțământul Regelui.

Declară că despre atentat n'a știut nimic. Dacă Constantinescu și tovarășii săi s'ar fi prezentat la dânsul, i-ar fi sfătuit să abandoneze această idee cu atât mai mult, cu cât Duca îi era bun prieten. Scrisoarea adresată lui Duca, și care este considerată agresivă, exprimă exclusiv iubirea sa față de Duca.

Postăvărie

Mătăsuri
numai calități superioare, prețuri de fabrică la

I. EISELE

Arad, Str. Mețianu 2

Cum vor circula trenurile în vacanța de Paști

Toate trenurile de călători, în intervalul dela 27 Martie și până la 16 Aprilie 1934 inclusiv, se vor opri în stațiunile de îndrumare și cele de parcurs, cu numărul de vagoane alocate necesare călătorilor până la tonajul maxim permis.

Dacă nu se vor putea expedia toți călătorii cu vagoane atașate, se vor forma trenuri de călători partea a II-a.

Se vor forma astfel de trenuri în stațiile București, Craiova, Timișoara, Iași, Cernăuți, Orade și Cluj.

Pentru militarii cari pleacă în permisie se vor face trenuri speciale. Aceste trenuri se vor forma în stațiile București Sud, Timișoara, Cernăuți, Iași și Orade și vor fi îndrumate în direcțiile indicate de Marele Stat major.

La nevoie militarii vor fi expediați și cu trenuri de călători și cu trenuri de marfă.

Garniturile trenurilor militare vor fi formate din vagoane de cl. III-a, sau cu vagoane de marfă, prevăzute cu bănci și sobe.

Ordinea va fi menținută în gări de către gărzii militare comandate de ofițeri.

Transportul alimentelor

Articolele alimentare și păsările vii se vor expedia cu mesagerii cu trenurile de călători.

Trenurile de marfă directe, locale și de cărbuni nu vor circula pe întreaga rețea dela ora 24 din noaptea de Vineri 6 spre Sâmbătă 7 Aprilie și până în noaptea de Luni 9 ora 24 spre Marți 10 Aprilie 1934.

Trenurile plecate dela origine vor continua cursa până la destinație.

Trenurile de petrol expediate în garnituri complete vor continua să circule în zilele de Paști.

Transporturile de vietăți și mărfurile supuse stricăciunii, care nu vor putea sosi la destinație până în seara zilei de Vineri 6 Aprilie ora 24, nu vor mai fi primite spre expediere.

Direcțiunea generală CFR a luat dispozițiuni și în cece privește circulația trenurilor de coletărie.

Incercați restaurantul

AZUGA

(fost KISPIPA)

Bere la pahar Azuga, specialitatea Caraiman se găsește numai aici; grătar special, ciorbă de burtă și tot felul de mâncări românești. Menue și abonamente. Muzică țiganească

Proprietar:

Emil Schnabel, Orade

Ciasornice bune cu mărci recunoscute bijuterii, aur, verighete, cu prețurile cele mai ieftine la

CSÁKY orlogier și bijutier,

Arad, vis-a-vis de biserica luterană. (Cumpără aur și argint cu preț ridicat.) Vinde pe livret „Consum“ și pe bonuri de impozit

ABONAMENTE:

Lei 500 pe an, 275 pe 6 luni, 150 pe 3 luni.

Pentru bănci, cafenele, industrii, toate instituțiile particulare și administrațiile publice: lei 1000 anual, 600 pe 6 luni, 300 pe 3 luni, în străinătate: 2000 lei anual.

PALATUL CULTURAL ARAD

VINERI, 23 MARTIE 1934

LA ORELE 9 SEARA

UN SINGUR CONCERT

DAT DE CELEBRUL VIOLONIST

IOSIF SZIGETI

LA PIAN

PRINTUL NIKITA DE MAGALOFF

Bilete sunt în vânzare la Arad la „Librăria SANDOR“

NU PIERDEȚI RARA OCAZIE!!!

C u n u m a i :

495

Lei, cls. III

700

Lei, cls. II

ORADEA—BUCUREȘTI

DUS și ÎN ÎORS

Plecarea la 15 Aprilie 1934, dela Satu-Mare la orele 3, dela Oradea la orele 6 și sosirea la București în aceeași zi, la orele 20. — Plecarea înapoi dela București, în ziua de 18 Aprilie 1934, la orele 20 și sosirea la Oradea și Satu-Mare, cu același timp de mers, de tren rapid

Inscrierile până la

10 Aprilie 1934, la

Biroul de voiaj »DACIA«

Bdl. Regele Ferdi-

nand No. 9, Oradea

Tren de propagandă

cu viteză de rapid

și cu opriri la: Ciucea, Cluj, Războieni, Teiuș, Copșa-Mică, Sighișoara, Brașov, Sinaia, București

Mare contrabandă de mărfuri ungurești descoperită la Arad

Ieri pe la ora 4 d. m. poliția din Arad a reușit să descopere o mare contrabandă de stoffe și tutun.

Într-o căruță cu un cal au intrat în oraș trei inși, anume: Gheorghe Belcu din comuna Turnu, soția lui Ilie Curtuț din Arad și Gheorghe Pălicaș tot din Arad cari părând suspecti, au fost arestați și duși la poliție.

În căruță s'au găsit 6 baloturi de stofă englezescă în greutate de 200 kg., un kg. și jumătate tutun fin netăiat, 200 țigări și 6000 țigări de foi, produse ale monopolului din Ungaria.

Cum se făcea contrabanda

Conducătorul contrabandei,

Gheorghe Belcu, care se 'ndeletnicea de mai mult timp cu această meserie, întrebând de la cine a luat marfa, a răspuns că ieri înainte de masă a primit-o de la cineva cu care a mai operat și altă dată, a cărui nume însă n'a voit să-l arate.

Locul lor de operații era între comunele Turnu și Pecica. Belcu împreună cu complicității săi, trebuia să predea marfa unui anume Barna din Arad care urma s'o plaseze pe la anumiți comercianți.

Marfa a fost confiscată iar contrabandiștii depuși în arestul poliției.

Pentru a scăpa au recurs la mită

Dându-și seama de ceea ce-i așteaptă, contrabandiștii au

pus-o la cale pe femei să mituiască pe un polițist care ar fi consimțit să-i scape.

Astfel că chiar aseară pe când era cercetată de un agent, ea i-a oferit suma de 5000 de lei pe care se obliga să-i dea după ce va fi eliberat.

În urma acestei propuneri făcându-i-se percheziție, s'a găsit asupra ei o mare sumă de bani ascunși într-o mănășă.

Poliția face cercetări pentru a-l descoperi pe autorul principal al contrabandei precum și pe ceilalți complici, iar cei trei sunt menținuți în arestul poliției până se vor termina cercetările, când vor fi înaintați parchetului. Rep.

Crimele din Siria

„Farmacistele” din Podgorie în fața Tribunalului

— Procesul va avea loc în Aprilie. — Șase acuzate —

Cititorii noștri cunosc împrejurările în cari s'au descoperit anul trecut senzaționalele crime dela Siria, făcute cu arsenic extras din hârtie de muște de grupul de femei condus de „farmacista” Florica Duma.

Ordonanța definitivă
Astăzi a fost înaintată Camerii de punere sub acuzare din Timișoara ordonanța definitivă a d-lui Alexandru Țiplea, judecător de instrucție.

Ordonanța, bătută la mașină pe nouă pagini mari, pune sub inculpare pe Florica Duma și pe cele 5 ajutoare ale ei: Sida Todoroiu, de 53 de ani domiciliată în Siria; Elena Covaci, de 43 de ani, domiciliată în Galșa; văduva Cati Borbely, de 53 ani, din Galșa; Emilia Pecican, de 54 ani, domiciliată în Siria și Marta Sebestyen, de 58 de ani, domiciliată în Pâncota.

Operațiile criminalelor
Conducătoarea criminelor, „farmacista” Florica Duma, are 54 ani, cu domiciliul în Siria.

Aceasta, nu ascundea nimănui că posedă secretul de a prepara otrava. Pentru a suprima un bărbat, nu era prea pretențioasă, se mulțumea cu câte 20—30 lei.

Numărul persoanelor ucise nu s'a stabilit încă, „farmacista” negând totul, iar complicele ei având tot interesul să ascundă adevărul.

Hârtiile de otrăvit muște erau cumpărate dela băcănia Irina Ilman din Siria, fără să dea de bănuț. Din asemenea hârtii, Florica Duma prepara „apa” pe care o dădea pe 30—40 lei, femeilor cari voia să scape de bărbat, introducând șalnic în mâncarea lor o mică cantitate din „apa fermecată”.

Cu o asemenea apă și-a ucis Sida Todoroiu bărbatul, otrăvindu-l lent, timp de 2 săptămâni. La mârșava ei faptă a fost ajutată de Elena Covaci, care în schimbul sumei de 3000 lei și al unei vii cu 700 butuci, a procurat otrava dela Florica Duma; iar vād. Cati Borbely tot în schimbul sumei de 3000 lei, a procurat arsenicul.

Din această monstruoasă crimă, „farmacista no. 1” s'a ales doar cu minima sumă de 30 lei, primită în schimbul unei sticle de bere care conținea „apă fermecată”.

Tot cu o asemenea apă și-a ucis soțul și Emilia Pecican; la fel Marta Sebestyen, după ce a cerut soțului ei suma de 15.000 lei pentru a divorța, iar acesta o refuzase.

Florica Duma a mai încercat apoi, fără să-i reușească însă, să-l otrăvească și pe soțul său; iar pe femeia Sofia Poneavă, care a stat în locuința ei, a omorât o într'un răstimp de două luni.

Procesul începe după Paști

Procesul criminelor, cari se găsesc în arestul preventiv al penitenciarului Arad, se va desbateri în decursul lunii Aprilie, la o dată ce se va fixa după sosirea dela Timișoara a ordonanței definitive.

O cerere interesantă d-lui Dante Gherman

D. avocat dr. Dante Gherman, apărătorul inculpatei principale Florica Duma, a înaintat Tribunalului o petiție, prin care cere ca în timpul procesului să fie chemată o comisie de 6 medici pentru a se stabili dacă cu o soluție de arsenic extrasă din hârtia de muște, poate fi ucis un om. Până acum nu cunoaștem ho-

tărarea Tribunalului, la cererea d-lui dr. Gherman.

Martorii

Pentru desbateri judecătorești de instrucție a propus să se citeze 63 de martori din întreaga podgorie arădană. Și anume:

Din Siria: dr. Gh. Tămaș, T. Petrovici, Gh. Crucean, Ion Secheșan, Iosif Raab, Sida Ardelean, T. Hui, Ștefan Amar, Ana Kolier, Gh. Stoian, Vendei Ternar, Florica Debeleac etc.

Din Galșa: Ion Boar, primar; Valeriu Terebent, Șeb. Mayer, Tanica Pintean, Gh. Schuioac, etc.

Din Ineu: Petru Popa.
Din Drauți: Ion Negărla, Matei Balta, Ion Petcuți, Onuț Negărla, etc.

Din Pâncota: dr. Martin Lerman.

Din Micălaça: Francisc Urban.

Din Cuvin: Ion Borbely, etc.

Desbaterile procesului, cel mai senzațional din ultimul timp la Arad, vor fi urmărite și de câțiva reprezentanți ai presei străine.

A. Chiriciu

D. Aurel Gligor, fost redactorul nostru pentru Bihor, s'a retras dela „Ecul”.

Ștampile

decorații, insigne, cuie pentru drapele, mai convenabil la

Iuliu Csáky
gravor, Arad, str. Brătianu 9

Rugăm pe toți abonații în restanță, să ne expedieze pe adresa din Arad, sumele ce ne datorează.

Justiția înfrânează abuzurile cu bonurile de impozit

— Cinci agenți ai fiseului din Orade au fost arestați! —

Ca și în restul țării, unii agenți ai fiseului, dela percepția circ. I Orade, constituiți în bandă, au căutat să excocheze statul cu bonurile de impozit, înlocuind sumele de bani depuse în numerar de către contribuabili pentru impozitele ce aveau de achitat, cu bonuri de impozit, — cumpărate la bursă cu 40 lei sută.

Odată pornită pe fraude banda Banyai, — așa se numește capul tovarășiei de slujbași necinstiți dela percepția circ. I Orade, nu s'a sfârșit să frusteze statul cu sute de mii de lei. Spunem numai atât, — fiindcă până în prezent cercetările au dovedit fraude de circa o jumătate de milion de lei. Cercetările sânt însă

în curs și nu e mirare să se mai descopere și alte fraude.

În urma anchetei preliminare făcută de d. administrator financiar Galin, parchetul deschizând acțiune publică împotriva celor cinci tovarăși de excocherea statului, a lansat totodată Marți și mandate de arestare contra lor.

Miercuri, mandatele de arestare, emise împotriva celor cinci slujbași necinstiți, venind spre confirmare înaintea Tribunalului Bihor, secția I, completul fiind format din d. d.: Popescu — Timișoara și Kovacs, le-au fost confirmate.

Deci, Justiția începe să înfrâneze și excocherea cu bonurile de impozit.

Năravul din fire n'are lecuire...

Cucul s'a făcut corb... ci-că, după cum spun sătmărenii. Și încă de cel negru...

Cel care a dat prilej unei astfel de scorniri, — deci nu ne asumăm nici o răspundere în precizare, — ar fi Victoriosul Ilie Cucu, fost administrator financiar al Sătmăruului. Dumnealui, — cum spun cei inițiați, nu noi, — după ce se scapă basma curată, tras de păr de talentatul penalist, dr. Vasile Cotruș, din Orade, — cu ordonanța de neurmărire, după ce trecuse prin frigurile unei detențiuni preventive „în interesul cercetărilor” ce-l amenința ca sabia lui Damocles, — a început să polemizeze, nici vorbă: prin ziare, cu denunțătorii săi.

Oricât ar părea de cinică atitudinea celui scăpat... ca prin urechile acului, de pușcă-

rie, — tot sătmărenii pretind a ști, — nu însemnează încă nimic. Victoriosul Ilie Cucu, fost... și poate și viitor (?) administrator financiar, dar în nici un caz tot la Sămar, în afară de polemica ce o găsește că-i necesară, pentru a se răzbuna, măcar în chipul asta, pe cei cari l-au luat de guler, a mai socotit că-i musai... să i tragă chiulul până și avocatului, simpaticului dr. Vasile Cotruș.

De unde, până la darea ordonanței de „neurmărire”, Victoriosul n'avea curaj să se prezinte în Sămar și-l bombardă pe apărător cu telefoane și telegrame, aproape zilnic, implorându-l să nu-l lase în bai... astăzi face pe dispărutul. Nu mai dă nici un semn de viață.

Cu alte cuvinte... „pe cine nu-l lași să moară, nu te lași să trăiești!”...

A SOSIT JENNY A SOSIT

Vestită ghicitoare fizionomistă și grafologă autorizată de onor. Minister

De când există acest oraș nu a mai fost alta să mă întrecă în precizie, nu pierdeți ocazia; felul meu de a ghici este: o singură privire a ochilor și una în palmă, desvăluie misterul vieții.

Am prezis venirea M. S. Regelui în țară moartea celor trei domni Români, sârb și Austro-ungar. Venirea Guvernului la putere și multe evenimente politice. Cunoșc bine gândul omului și spun tinerilor de unde va fi persoana care o va lua în căsătorie și ce dotă va avea. Funcționarilor cât timp vor sta în funcție și data avansărilor, comercianților mersul afacerilor. Pot preciza divorțul, spun ce trebuie să facă acei cari suferă de orice durere, să nu piardă ocazia de a veni la mine spre a se convinge de adevăr.

Când am fost în etate de 18 ani am avut un somn în curs de 3 zile fără a mă deștepta vorbind mai mulți, că sunt repozat și în timpul adormirii am cunoscut tot felul de boale și voi aduce la cunoștință ori ce va dori persoana. Eu am descoperit furturi, judecăți, boale și multe mistere din viața omului. Am prezis moartea lui Beloesco fost profesor la liceu din Bârlad și am indicat criminalii cari l'au atăcat.

Posed multe certificate oficiale de științele mele. În ședință o singură persoană.

Dela ora 9-1 și 3-8. — Consultația 40 lei. — Arad, str. Eminescu 16.

2-2

Ciorapi de modă fără defect de culoare mată dela 69 Lei — Ciorapi barbătești din ață calitatea I. dela 20 Lei. — Ciorapi patent pentru copii și șosete cu prețurile cele mai reduse. — Bluze și svetere pentru dame, dela 55 Lei. — Combinezuri de mătăsă, pantalonii reforme, calitatea I. cu prețuri reduse. — Mănuși la modă dela 25 Lei. — Mănuși de piele dela 85 Lei la Casa de Ciorapi

BOGYÓ Arad, Str. Eminescu 1. Lângă Cinema Corso

Au sosit noutățile de primăvară!

Pardesiuri elegante pentru dame, rochii moderne, trench-coat-uri pentru copii — o — Casa de modă

Radó după gust, calitate, prețurile cele mai reduse 2-8